

TÓTH JUDIT*

A kiutasítás: volt, van, lesz? **

I. A kiutasítás múltja és jövője

A kiutasítás *meglehetősen sokrétű jogintézmény*, amelynek múltja nem túl hosszú és jövője kérdéses. A mai szabályozást elemezve kétséges, vajon fennmaradhat-e a belépési, tartózkodási feltételeket nem teljesítőkkal (esetenként még jogsértést elkövetőkkel) szembeni felelősségre vonás másik szervre/államra áttolásának és/vagy vele együtt a gondot okozó embertől való megszabadulásnak e drága, defamáló, az emberi jogokat gyakran megsértő, nem a döntéshozótól függően végrehajtható, és kapcsolt joghátrányokat magával hozó jogintézménye globalizálódó világunkban.

A Magyar Királyságban 1886-tól, a községi illetőséggel szabályozták egységesen a külföldiek bejelentkezését, míg a honosokra már 1885-től rögzítették a saját községükbe toloncolást, vagyis a rendészeti kényszereselekményt. Mégis a külföldiek hatósági eltávolításának általános rendjét csak 1903-tól vezették be, a határrendőrség, az útlevélügy és a kivándorlás törvénybe foglalásával egyidejűleg. A belügyi rendeletek a végrehajtást ettől kezdve szervezték, és 1925-re már a modern határforgalmi és belterületi ellenőrzési rendszer, azaz a külföldiek rendszete létrejött, ide értve a kiutasítást is az útlevél, vízum, lakhatási és megélhetési feltételek nélküli, majd a (nemzetközileg is) körözött bűnelkövetőkkel kapcsolatosan. Azóta az emberi jogok univerzális, nem csupán eseti (pl. örmény, orosz menekültek 1923-tól nyújtott) garanciáival és technikai újításokkal (pl. biometrikus azonosítás) bővült e jogterület.¹

A jövőt illetően, az *ENSZ Nemzetközi Jogi Bizottsága 2014-ben elfogadott tervezete* szerint² minden államot megillet a kiutasítás joga, ha az megfelel a nemzetközi jog, kü-

* tanszékvezető egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem

** A kutatást az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

¹ PEREGRIN GÉZA – JACOBI ROLAND: *Magyar állampolgárság, községi illetőség és idegenrendészet*. II. kötet, Phönix Kiadó, Budapest, 1931.

² Draft articles on the expulsion of aliens, with commentaries 2014 adopted by the International Law Commission at its sixty-sixth session, in 2014, and submitted to the General Assembly as a part of the Commission's report covering the work of that session (A/69/10).

lönösen az emberi jogi követelményeknek.³ Így a kiutasítás a nem-honos polgár (külföldi) kötelező távozását jelenti a területi államból, amelybe nem tartozik bele a kiadatás, a nemzetközi vagy nemzeti bíróságnak átadás és a visszairányítás a határon (bár a visszautasítás/refoulement a kiutasításba tartozik). Például tilalmazza (a) az állampolgárságtól megfosztást (megszüntetést), hogy aztán kiutasítható legyen az illető már külföldiként; (b) az olyan kreatív eltávolítást, amely erőszakkal való távozást idéz elő, akár valamely lakossági csoport révén, esetleg annak provokációjával, ha az állam az ilyen akciókat nem akadályozza meg, nem biztosítja a külföldieknek a törvényes kiutasítási eljárást; (c) a külföldiek javainak konfiskálása érdekében való kiutasítást. Ugyanakkor garancia-ként rögzíti, hogy a kiutasítást megelőző szabadságkorlátozás (őrizet) (a) csak a lehető legrövidebb ideig tarthat, hiszen nem büntetés vagy önkényes döntés, hanem a kiutasítás érvényesítésének kivételes eszköze, (b) bírói kontrollt kell biztosítani meghosszabbításakor, rendszeres időközönként, (c) azonnal megszüntetendő, amint a kiutasítás nem hajtható végre, kivéve, ha a külföldinek betudható érdemi indokok állnak fenn.

Bizonyára figyelembe vették az *Európa Tanács iránymutatását, amely még 2005-ben a kényszerrel eltávolítás* hűsz legfontosabb elvét foglalta össze,⁴ ide értve az önkéntességet, a kiutasított visszafogadását, a kiutasítás érdekében csak akkor alkalmazandó őrizetet, ha más megoldás eredménytelen (pl. óvadék, rendszeres rendőrségi jelentkezés), az őrizetbe vett azonnali megfelelő tájékoztatását, jogi segítő biztosítását, azonnali szabadítást, ha a kiutasítás megfelelő körültekintés ellenére sem végrehajtható. Az őrizet körülményei nem lehetnek embertelenek és méltóságsértőek, a gyerekeknek, családoknak pedig külön elhelyezést kell biztosítani. Figyelemre méltó gondolat, hogy a kiutasító és a visszafogadó állam köteles együttműködni a családtagok érdekében, függetlenül attól, hogy saját állampolgáráról van-e szó, továbbá a kiutasított, hazatért emberrel szemben a visszafogadó állam ne alkalmazzon szankciókat. Az iránymutatás szerint a kiutasítás előtt a külföldi egészségügyi állapotát meg kell vizsgálni, vajon alkalmasak-e az indulásra, utazásra.

A hatályos hazai szabályozásban a *kiutasítás legalább 94 központi normatív szabályban szerepel*, amely már önmagában is figyelemre méltó. Jogforrási szempontból ebbe nem számítható bele, bár az alkalmazás során tekintetbe kell venni azokat a migrációval foglalkozó *másodlagos uniós normákat, valamint a vegyes szerződéseket*, amelyek a nem magyar állampolgárok eltávolításával, visszafogadásával, hazautazási tranzitálásukkal kapcsolatosan dolgoztak ki.⁵ Ami azonban beszámítható, az a következők szerint csoportosítható:

³ A nagy nemzetközi egyezményeken kívül a regionális egyezményekre is lehet hivatkozni, pl. Afrikai Népek Emberi jogi kartája [12. cikk (4) bekezdés], Amerikai Emberi jogi egyezmény [San José Pact, 22.cikk (6) bekezdés], Arab Emberi jogi karta [26.cikk (2) bekezdés].

⁴ Twenty Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on Forced Return (925th Meeting of Ministers' Deputies, Strasbourg, 4 May 2005)

⁵ Például 2007. évi CXXXII. tv. az Európai Unió, az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség között, a Svájci Államszövetségnek a schengeni vívmányok végrehajtására, alkalmazására és fejlesztésére irányuló társulásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről; 2008/115/EK irányelv a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról; 2003/110/EK irányelv a légi úton történő kiutasítás céljából történő átszállítás eseteiben biztosított segítségnyújtásról; a Tanács 2004/573/EK határozata a harmadik államok kiutasított állampolgárainak két vagy több tagállam területéről történő kitoloncolására szolgáló közös légi járatok szervezéséről.

a) *emberi jogi követelményeket tartalmazó egyezmények*, amelyek közt a kiutasítás, eltávolítás tilalma vagy/és mérlegetési, eljárási garanciái szerepelnek, miközben a fő szabályt senki sem vitatja, nevezetesen a hatóság egyéni döntésével a nem-honosok (hontalan, szabad mozgás jogával rendelkező idegen és a harmadik állam polgára) eltávolíthatók az ország (EU) területéről. Ez egyben azt is jelenti, hogy csak külön engedéllyel és/vagy bizonyos idő elteltével urazhatnak be az országba, továbbá a kollektív, azaz nem egyéniesített kiutasítás tilalmazott; (Lásd 1. sz. melléklet⁶)

b) *alapjogi követelményként* az EU Alapjogi Kartája és az Alaptörvény az uniós polgárok és a szabad mozgás jogával nem rendelkező, harmadik állam polgárainak jelentős garanciákat fogalmaznak meg:⁷ csak törvényes eljárásban hozott, egyénileg megítélt (nem pedig az azonos országból valók közös/ kollektív) olyan kiutasításnak van helye, amelynek révén nem teszik ki az illetőt halálbüntetésnek, kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak, büntetésnek, üldöztetésnek; a kiutasítás céljából megteendő intézkedések idejére pedig őrizetbe vehető, és haladéktalanul közölni kell vele a szabadságelvonás indokát az általa értett nyelven. Ez tartalmilag azonosság az EJEE negyedik kiegészítő jegyzőkönyvének kollektív kiutasításról szóló 4. cikkével, figyelemmel a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 13. cikkére; továbbá magában foglalja az Emberi Jogok Európai Bíróságának az EJEE 3. cikkére vonatkozó ítélezési gyakorlatát,⁸

c) nemzetközi, elsősorban *ágazati és bilaterális egyezmények* tucatjai rendelkeznek kisebb terjedelemben arról, hogy a nem-honos idegenek miatt, milyen eljárásban utasíthatók ki az ország területéről. A további részleteket általában a belső jogszabályokra bízák, kivételesen pedig utalhatnak más, a felek között érvényben lévő közös szabályra;

d) a *hazai jogszabályok* alkotják a legnagyobb terjedelmű, a tartalmi és eljárási, szervezeti rendelkezések nagyobb részét, amelyekből kitűnik, hogy a pönológián kívül a közjogban és a perjogban is létezik a jogsértő/érdeksértő magatartást tanúsító eltávolításának az elve, másfelől kapcsolt joghátrányként a már/valaha kiutasított személyt kizárják bizonyos jogokból, kedvezményekből;

e) a *hazai normatív szabályok* (közjogi szervezetszabályozó eszközök, AB határozatok) vagy egy tucat helyen anyagi és főleg eljárási, szervezeti és értelmezési előírásokat nyújtanak a kiutasítással kapcsolatosan.

⁶ 1998. évi XLII. tv. az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény tizenegyedik jegyzőkönyvének kihirdetéséről; 1993. évi XXXI. tv. az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről; 1976. évi 8. tvr. az ENSZ Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről; 1991. évi LXIV. tv. a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről; 1989. évi 15. tvr. a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott egyezmény, valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján létrejött jegyzőkönyv kihirdetéséről; 2002. évi II. tv. az ENSZ keretében New Yorkban, 1954. szeptember 28-án létrejött, a Hontalan Személyek Jogállásáról szóló Egyezmény kihirdetéséről; 1988. évi 3. tvr. a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről; 2001. évi LXVII. tv. az elítélt személyek átszállításáról szóló, Strasbourgban, 1983. március 21-én kelt Egyezmény, Strasbourgban, 1997. december 18-án kelt Kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről; 2013. évi XVIII. tv. az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Felépéséről szóló Egyezményének kihirdetéséről.

⁷ Alapjogi Karta 6., 19. cikke (kihirdette a 2007. évi CLXVIII. törvény), Alaptörvény XIV. cikke.

⁸ Ahmed ügy, Application no. 25964/94; Soering ügy, Application no. 14038/88, de újabban lehetne hivatkozni az Ilias & Ahmed ügyre Magyarországgal kapcsolatosan, Application no. 47287/15.

II. A hazai szabályok jellemzői

Ha a közjogi normákat vesszük szemügyre, a jogalkotói szuverenitás korlátlanok tűnik: *a kiutasítást egyes közhatalmi szervek működésének védelmében alkalmazza.*

A rendezavarás/tárgyalás szabályszerű rendjének zavarása miatt a tárgyalásról kiutasításnak van helye, holott lehet, hogy éppen a büntetőeljárásban az emberi és alapjogai gyakorlásában akadályozzák, ezért tiltakozik a vádlott. Mivel a kiutasított vádlott távollétében is folyik tovább a tárgyalás, csak a bizonyítási eljárás eredményét foglalja majd össze számára a bíróság (1998. évi XIX. tv.), remélhetőleg jogi képviselőt folyamatosan biztosítva. A szabályozás tehát abból indul ki, hogy az érintett eltávolításával (és nem más megoldással, például magyarázat, mediálás, szünet, tolmácsolás megismétlése) a legjobb kezelni a konfliktust, az eljárási garanciák sérülésétől függetlenül. A polgári perek tárgyalásán a bíróság, az ismételt vagy súlyos rendezavaró, a perben érintett személyek kiutasítását, kivezetését, akár a pénzbírság kivétele mellett elrendelheti, vagy akkor, ha az illető állapota vagy megjelenése a tárgyalás méltóságát sérti. (1952. évi III. tv. 134. §) Manapság nem csak a mulasztás vagy az új képviselő beszerzésével kell számolni, hanem a képviselő nélküli eljárásra áttéréssel is (2016. évi CXXX. tv. 236, 252. §). Ha pedig valaki a bírósági folyosókon, mosdókban akarna a suttogást meghaladó hangerővel méltatlankodni, azaz a tárgyaló bíróság munkáját megzavarni, úgy a rendfenntartást végzők a kivezetést, kiutasítást is alkalmazhatják (2011. évi CLXI. tv. 170. §). Az alkotmánybírósági vagy a parlamenti nyilvános ülésről is, a vélemény nyilvánító vagy máshová leülő hallgatóságot, mint rendezavarót kiutasíthatja az ülésvezető elnök (2011. évi CLI. tv. 57. §, 2012. évi XXXVI. tv. 52. §). A cél tehát a vélemények, jogérvényesítő felszólalások más színtérre terelése (vagy elfojtása).

A büntetőjogi normákat áttekintve *az emberi jogi és a nemzetközi együttműködésből fakadó következmények határozottan megjelennek a kiutasításnál, bár éppen az arányosság és szükségesség tesztjét nem alkalmazzák.*

A büntetések közt szerepel az új Btk-ban (2012. évi C. tv.) is a kiutasítás, amely vagylagosan szabható ki elzárás helyett vagy megtakarítva a szabadságvesztést a legfeljebb háromévi szabadságvesztéssel büntetendő cselekmény miatt. (33. §). Sajnos nem változott a pongyola megfogalmazás: azért távolítják el akarata ellenére egy másik országba a nem-honost, mert az országban tartózkodása „nem kívánatos.” Ex lege ilyen, aki bizonyos bűncselekményt követett el, mert vele szemben kötelező alkalmazni (a határon létesített kerítés átmászása/megkerülése, rongálása, építésének megzavarása miatt). Semmi további támpont, amiből az következik, hogy a nem-honosakkal kapcsolatosan a fő szabály: aki külföldiként elítélt személlyé válik, az nem kívánatos, és csak a kivételeket fogalmazzák meg pontosan. Vagyis kénytelenek elviselni a jelenlétét annak, aki (a) menedékjogot élvez, (b) olyan bűncselekményt követett el, amely öt évnél rövidebb idejű szabadságvesztéssel büntetendő, ha az elkövető a szabad mozgás jogával rendelkezik, letelepedett vagy bevándorolt (harmadik állambeli) külföldi, (c) a közbiztonságra jelentősen veszélyes, de tíz évi szabadságvesztésnél rövidebb idejű büntetést kapott, és már tíz éve itt él jogszerűen vagy ugyan ennél rövidebb ideje, de a kiutasítással a családi élethez való jog sérülne (59.§), (d) fiatalos külföldi, de nem szabtak ki tízévi szabadságvesztést vele szemben, az országban tartózkodása a közbiztonságot jelentősen nem veszélyezteti, és (árva?) nincs olyan családi élete, ami sérülne (114.§).

Végleges hatállyal csak az a harmadik állam polgára utasítható ki, akit legalább tízévi szabadságvesztésre ítélték, ha „figyelemmel a bűncselekmény kiemelkedő súlyára, az elkövetés jellegére, és az elkövető kapcsolataira, az országban tartózkodása a közbiztonságot jelentősen veszélyeztetné.” A skálát, amely a *nemkívánatos* és a *közbiztonságra jelentősen veszélyes* közt húzódik, csak néhány jogállási kivétel, a szabadságvesztés idejével mért cselekmény súlya és a családi élet zavartalanságához való jog hármasa tagolja. Végül egy további támpont, na nem a kínzásra vagy üldözésre reagálva: a végleges hatályú kiutasítás alól mentesíthető – azaz engedélyezik a külföldi beutazását –, ha „a kiutasítás óta tíz év eltelt, és a kiutasított arra érdemes.” Az érdemesség ezek szerint bizonyos emberi jogok gyakorlásához is kell (pl. tíz év után újra hozzáfér a vagyonához, barátaival, rokonaival találkozhat), és csak a kívánatossá vált külföldre szorítkozhat, ami meglehetősen ritka. Ám nem ezt teszik a kérelem benyújtásakor mérlegre a büntető eljárásban (1998. évi XIX. tv.), mert a mentesítéskor az alapügyben eljáró bíróság az ügyészről, az idegenrendészeti hatóságtól, sőt a lakóhelye szerinti állam bűnügyi jogsegély teljesítését végző hatóság nyilatkozatát szerzi be (565. §), nyilván az érdemességről. Némi emberi jogi érzékenységet bizonyít az EU ötlete nyomán, hogy a Magyarországon lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező külföldi elítélttel szemben kiszabott büntetésnek vagy alkalmazott intézkedésnek a végrehajtása, az elítélt hozzájárulásával átvehető, ha az ítélet előtt már legalább öt éve jogszerűen tartózkodott Magyarországon, és az állandó tartózkodási jogát nem veszíti el a határozat végrehajtását követően, illetve bevándorolt, letelepedett vagy menekültként elismert személy, esetleg „Magyarországhoz családi, kulturális vagy gazdasági kapcsolataira tekintettel szorosan kötődik” (2012. évi CLXXX. tv.).

Az, hogy bizonyos cselekményeknél kötelező kiutasítást is kiszabni, az Alkotmánybíróság szerint alkotmányosan nem aggályos (pl. akkor sem, ha egyedi mérlegelés nélkül lesz valaki nemkívánatos, vagy a közrendre kifejezetten veszélyes a határkerítést megkerülő). Szerinte „az alkotmányosan elismerhető büntetési célokból nem következik, hogy a törvény a büntetés kiszabása körében ne írhatna elő orientáló jellegű, vagy éppen kötelezően alkalmazandó szabályokat. A hatályos Btk. rendszerében is vannak olyan rendelkezések, amelyek meghatározott feltételek fennállása esetén bizonyos büntetések {pl. kiutasítás [Btk. 59. § (1) bekezdés], közügyektől eltiltás [Btk. 61. § (1) bekezdés]}, vagy intézkedések [pl. felfüggesztett szabadságvesztés vagy a próbára bocsátás mellett kötelező pártfogó felügyelet (Btk. 119. §)] kötelező kiszabását írják elő. Ennek azonban egyetlen korlátja van: *alkotmányosan igazolható cél* érdekében kell történnie, amelynek során tiszteletben kell tartani az Alaptörvényben kifejezetten szereplő büntetőjogi garanciákat, valamint a büntetőjogra irányadó további alapelveket és az alapvető jogokat.”⁹ Az alkotmányos cél tehát az *alkotmányos értékkel és másik alapjog védelmével azonos jogkorlátozási indokká* vált az AB értelmezésében.

A kiutasítás végrehajtásának törvényességét az ügyész négyévente vizsgálja, és megnyugtató, hogy legfeljebb ennyi ideig lehet törvénysértően végrehajtani, míg törvényességi felügyelete a kitoloncolás felett gyakoribb: foganatosisát (az őrizettel együtt, annak helyén) havonta legalább kétszer megvizsgálja. A vizsgálat az intézkedés alapját

⁹ 23/2014. (VII. 15.) AB határozat [60.] pont.

képező határozatok meglétének és a kitoloncolás végrehajtásának helyszíni vizsgálatára terjedhet ki.¹⁰

A rendészeti normák körében igen sok *európai integrációs, technikai, eljárási kérdés jelenik meg a kiutasításkor, miközben gyakran háttérbe szorul az alapjogi és emberi jogi garanciák lényege.*

Az emberi jogi követelmények értelmezése és érvényesítése összetettségét éppen a rendészeti ügyekben kell a legtöbbször megtapasztalni, hiszen ez a közigazgatási ágazat érintkezik, fő szabályként a külföldiekkel. Egyetlen példa: Az Alkotmánybíróságnak tették fel a kérdést, vajon az Alaptörvény XIV. cikk (1) bekezdésének a külföldiek csoportos kiutasítására vonatkozó feltétlen tilalma – átvéve az EJEE, Alapjogi Karta szabályát – a más állam által végrehajtott, jogellenes, csoportos kiutasítás megvalósításához nélkülözhetetlen, a magyar állam szervei vagy intézményei által végrehajtott eszközcselekményre is kiterjed-e, vagy csupán azokra az esetekre vonatkozik a tilalom, amikor a külföldinek kimondottan a magyar jogalkalmazó szervek közhatalmi aktusának következtében kell Magyarországra területéről távoznia.¹¹ Nyilvánvalóan a lánc-kiutasítás is ugyanezt jelenti, és bár az AB nem válaszolt részletesen (az EU jog és az Alaptörvény maszatos viszonyát érintő határozatában),¹² egyértelmű, hogy a jogellenes cselekményben való közvetlen vagy közvetett ráhatás is jogsértő.

A rendészeti jogalkalmazás további sajátossága, hogy gyakran megfelelő felkészültség nélkül is, közvetlenül kell két-és többoldalú nemzetközi egyezményeket konkrét intézkedéssé alakítani a hatósági munkatársnak. Például a különböző immunitást élvezőkkel (nemzetközi szervezet, NATO vagy egy követség munkatársai) kapcsolatosan kell eljárniuk, amit némileg segít a diplomata rendszám, igazolvány megléte, bár azt eldönteni, hogy visszaélt-e a kiváltságaival vagy sem, kapott-e megfelelő személytől (pl. minisztertől) hozzájárulást, megerősítést, azaz kiutasítható-e, nem könnyű;¹³ hasonlóan az adott határszakaszon dolgozónak kell cselekednie a kiutasítás vagy a kitoloncolás végrehajtásakor a másik ország munkatársával közösen.¹⁴ A több jogterületre vonatkozó szabály együttes ismeretét is igényli tőle, például a prostitúció célját szolgáló nemzet-

¹⁰ 20/2014. (XII. 23.) LÜ utasítás a büntetés-végrehajtási törvényességi felügyeleti és jogvédelmi ügyészi tevékenységről, 13. cikk, 15. cikk, 22. cikk

¹¹ 22/2016. (XII. 5.) AB határozat az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésének értelmezéséről, [28.] pont

¹² BLUTMAN LÁSZLÓ: *Szürkeületi zóna: az Alaptörvény és az uniós jog viszonya*. Közjogi Szemle 2017/1, 1–14. pp.

¹³ Illusztrációként: 2008. évi LXXXVIII. tv. a Vám-együttműködési Tanács létrehozásáról szóló, Brüsszelben, 1950. december 15-én megkötött nemzetközi Egyezmény kihirdetéséről, valamint az Egyezmény módosítása kötelező hatályának elismeréséről és kihirdetéséről, XXII. fejezet. Az általános szabályokat tartalmazza a kiutasítás miatt mentességet élvezők köre, ld. 23/2001. (XII. 27.) KÜM rendelet a diplomáciai vagy a nemzetközi jogon alapuló egyéb kiváltságot és mentességet élvező személyek be- és kiutazása, magyarországi tartózkodása egyes szabályainak megállapításáról, 13. §, 18. §.

¹⁴ 203/2007. (VII. 31.) Korm. rendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) között a FAO Európai és Közép-Ázsiai Regionális Hivatala, a FAO Közép- és Kelet-Európai Alregionális Hivatala, valamint a Közös Szolgáltató Központ felállításáról szóló megállapodás kihirdetéséről: az alpontokban felsorolt személyek hivatalos minőségükben végzett tevékenysége nem szolgáltathat okot a Magyar Köztársaság területére való belépés megtagadására vagy a Magyar Köztársaság területéről történő kiutasításra; 222/2006. (XI.17.) Korm. r. a Magyar Köztársaság Kormánya és a Szlovák Köztársaság Kormánya között a közös kapcsolattartási szolgálati helyeken történő együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről: az kiterjed például a Szerződő Felek között létrejött hatályos nemzetközi szerződések alapján a személyek átadásának és visszafogadásának előkészítésére, illetve az abban való közreműködésre, a kiutasítási intézkedések végrehajtására vonatkozó összehangolt fellépésre.

közi (ember)kereskedelem áldozatai ügyében, a büntetőeljárás veszélyeztetése nélkül kell támogatni itteni tartózkodásuk alatt őket és hazatérésüket, kiutasításuk helyett ennek megszervezését kell előkészíteniük.¹⁵ Hasonló, közvetlen együttműködést igényel az illegálisan egyik országból a másikba átlépett, ott tartózkodó külföldiek hazakitoloncolása és visszafogadása, ennek végrehajtása, amely mára a kiutasítás alternatívájává vált, gyorsasága, a sajtó érdeklődésétől távoli lebonyolíthatósága és kevesebb eljárási garanciája miatt. Több tucat ilyen kétoldalú egyezményt kötött Magyarország, biztosítva, hogy rövid időn belül választ kap a megkeresett ország hatóságától a megkereső arra, vajon a rajta keresztül utazott külföldit visszafogadja-e, mert valamilyen bizonyíték (menetjegy, vízum, tartózkodási engedély, a külföldi vallomása, a zsebében talált jegyek, számlák alapján) arra enged következtetni, hogy a megkeresett országban sem a beutazásnál, sem a kilépésnél nem ellenőrizték megfelelően az utast. A visszafogadási kötelezettség a kiutasított/kitoloncolt külföldre nem terjed ki, illetve nem tartozik az egyezmény körébe a hontalan és a menekült (kérelmező) – ha sikerül neki ezt a jogállását érvényesítenie.¹⁶ Egyébként pedig a gyorsaság és a hatósági őrizet, kísérés alatti, halasztó hatály nélküli végrehajtási kifogással támadott kitoloncolási eljárást alkalmazzák a visszafogadás és átvétel eseteire.¹⁷

A klasszikus idegenrendészeti tevékenység az uniós, a nemzetközi és a hazai jog több területére eső szabályokat együttesen alkalmazza, bár a nemzetközi (emberi jogi, közigazgatási, büntetőjogi) szabályok elveit és fogalmait nem azonos mértékben ismeri, mint a hazait, és ezt a távolságot a dualista jogrendszer nem csökkenti. A belépésre és tartózkodásra jogosító okmányok (útlevél, vízum, tartózkodási engedély, jogállást igazoló iratok) több száz mintáját és a mögöttük lévő normákat kell észben tartania, eligazodni más államok által kibocsátott okmányok között. Például tudnia kell, hogy az ideiglenesen munkát vállaló koreai vagy ausztrál turista (working holiday scheme)¹⁸ meddig dolgozhat, pihenhet és maradhat és miért utasítható ki, hová, hiába van vízuma vagy ideiglenes tartózkodási engedélye, míg a kockázatosabb, Tajpeiből érkezett ugyanilyen turistákkal szemben¹⁹ lehet, hogy a szerződés ideiglenes felfüggesztésére teendő javaslat a kormány felé többet ér. Az uniós szabályok gyakori eleme, hogy a hatóságközi együttműködés kapcsolattartó pontokon keresztül bonyolítják, és ez érinti az idegenrendészeti és általános rendőrségi munkamegosztást²⁰ (például a kiutasítottak hazatelepítésének megszervezése közös repülőgéppel, tranzitálással és kíséréssel).²¹

¹⁵ 1955. évi 34. tvr. az emberkereskedés és mások prostitúciója kihasználásának elnyomása tárgyában, New Yorkban, 1950. évi március hó 21. napján kelt nemzetközi egyezmény kihirdetéséről, 18-19. cikk.

¹⁶ Például 2012. évi LXXXVII. törvény a Magyarország Kormánya és a Koszovói Köztársaság Kormánya között az általaik területén jogellenesen tartózkodó személyek visszafogadásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről, 1. cikk.

¹⁷ 2007. évi II. tv. a harmadik országok polgárainak beutazásáról és tartózkodásáról, 45/B §.

¹⁸ 2013. évi LXIV. tv. 6. cikk; 2016. évi XCVIII. tv. 1. cikk.

¹⁹ 2014. évi LIII. tv. 16. pont: Közbiztonsági, közrendi vagy közegészségügyi okból, vagy migrációs kockázat okán a Szerződő Felek bármelyike bármikor részben vagy egészben ideiglenesen felfüggesztheti jelen Megállapodás alkalmazását.

²⁰ Részletesen ld. 29/2016. (XI. 10.) ORFK utasítás a külföldiek légi úton történő kitoloncolásának végrehajtásáról; 39/2016. (XII. 29.) BM utasítás a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal szervezeti és működési rendjének meghatározásáról.

²¹ A bőséges választékból: 2007. évi CXII. tv. a határon átnyúló együttműködés fokozásáról, különösen a terrorizmus, a határon átnyúló bűnözés és az illegális migráció leküzdése érdekében létrejött Szerződés (Prümi Szerződés) kihirdetéséről, valamint ehhez kapcsolódóan egyes törvények módosításáról, 23. cikk.

Az idegenrendészeti kiutasítás fő alanya a nem-uniós polgár, akit jogsértő magatartás nélkül is kiutasítanak, ha egyszerűen csak megszűnt a további jogszerű tartózkodásának valamely oka (pl. ellopták a holmiját, és itt áll anyagi fedezet vagy/és útlevél nélkül). Az ilyen kiutasítás ellen csak az engedélye visszavonására, esetleg visszautasítására vonatkozó fellebbezésben tiltakozhat.²² Ha pedig a büntető eljárásban rendelték el kiutasítását, úgy rendszertileg az EU egész területéről is kiutasítják. A kiutasításkor 7-30 nap alatt kell elhagyni az országot, mert ezt követően már hatósági erővel távolítják el. Nem nagyvonalú a törvény, hiszen ennyi idő alatt foglalkoztatási, pénzügyi vagy családi viszonyokat rendezni aligha lehet, és e körülményekre hivatkozva is legfeljebb 30 nappal hosszabbítható meg a határidő, kivéve az iskolásokat, mert náluk a tanév végét meg kell várni. Vita esetén végrehajtási kifogásban, halasztó hatály nélkül lehet jogorvoslatot keresni. A kiutasítás többi esete jogsértés megtorlásaként értelmezhető: mert jogellenesen lépte át az államhatár, azt megkísérelte (mellesleg számos országban nincs szankciója az illegális belépésnek, így a kísérletnek sem),²³ aki az előírt munkavállalási engedély vagy az e törvényben előírt engedély nélkül folytatott keresőtevékenységet (noha érdemben a munkáltatót kellene szankcionálni, hiszen az húzott ebből hasznot, a feketemunkás lehet, hogy a bérét sem kapta meg); és az is, akinek a beutazása és tartózkodása a nemzetbiztonságot, a közbiztonságot, a közegészséget vagy a közrendet sérti vagy veszélyezteti (43. §). Ennek akkor van értelme, ha a feketemunka, a határon átkúszás esetein kívüli egyéb olyan magatartásokról van szó, amelyet egyetlen büntetőjogi vagy szabálysértési tényállás sem fed le, hiszen akkor már lenne egyéb jogalap is a szankcionálásra. Ez tehát olyan széles kör, amelyet megrajzolni sem lehet (pl. utcai zenélés, padon alvás, kéregetés vagy éppen közterületen imádkozás). A kérdés persze az, hogy érvenyt lehet-e szerezni a kiutasításnak, és addig ki viseli a költségeket, az egyéni körülményeket mérlegelik-e? Ez – a már említett távozási határidőn túl – két szempontot foglal magában: milyen a jogsértés súlya, valamint a családi kapcsolatok léte, erőssége. Erre tekintettel, a bevándoroltként vagy letelepedettként élő, valamint azok házastársa, eltartott gyerekei (családi életközösségen alapuló tartózkodási engedélyes) csak akkor utasítható ki, ha további tartózkodása a nemzetbiztonságot, a közbiztonságot vagy a közrendet súlyosan sérti; míg a többiekénél a tartózkodás időtartamát, a külföldi korát, magyarországi kötődését, származási országhoz való kapcsolatát, családi körülményeit és a kiutasításának lehetséges családi következményeit mérlegelik. A gondviselő nélküli gyermek (kísérő nélküli kiskorú) csak akkor utasítható ki, ha a származási államában vagy más befogadó államban a család egyesítése, illetve az állami vagy egyéb intézményi gondoskodás megfelelően biztosított (5. §). Komolyan véve e szabályokat, teljes szociológiai térképet kellene készíteni a külföldiekről a kiutasítás előtt.

A menedéket, nemzetközi védelmet kérelmezőkről szóló hazai törvény (2007. évi LXXX. tv.) az emberi jogi garanciáktól eltér, idegenrendészeti megközelítésének célja nem a menekülő védelme, hanem a kiutasítás, *eltávolítás alóli kivétel igazolhatósága*. (Fennáll-e a visszaküldés tilalma vagy sem, hogy kiutasítható vagy másik tagállamnak

²² 2007. évi II. tv. 42. §.

²³ TÓTH JUDIT: *Hatékony, arányos és visszatartó? Az engedély nélküli határátlépés szankcionálása*. In: Hautzinger Zoltán (szerk.): *A migráció büntügyi hatásai*. Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozata. Budapest, 2016. 215–228. pp.

átadható legyen, 33. §). Ezért nem jelent eljárási akadályt és mindenképpen jogszerű tartózkodást a kérelmezés. Csak a menedékjogi elismerés meglétét tekinti a törvény kiutasítási akadálynak (1. §), mivel a jogorvoslati kérelemnek nincsen halasztó hatálya több esetben [pl. 4.§ (4) bekezdés]. Ugyanakkor – az EU másodlagos szabályai nyomán – csak a gondviselő nélküli (kísérő nélküli) kiskorúakra mondja ki egyértelműen a kiutasítás (visszaküldés mint gyűjtő kategória) tilalmát, akkor is, ha a családegyesítés, állami/intézményi gondoskodás sem a származási, sem más (tranzit) államban nem biztosított (45. §). A kiutasítás végrehajthatóságát jóval megelőzve, már azért is őrizetet rendelnek el a kérelmezővel szemben, hogy a saját kérésére indított eljárást lefolytassák, illetve a dublini átadás biztosítása céljából, de alap lehet erre, ha visszaélést gyanít a hatóság (pl. későn nyújtotta be a kérelmét, már folyik ellene idegenrendészeti kiutasítási eljárás, ismételt kérelmező, késleltetni akarja a kiutasítását, szökni szeretne), az *EJEE 5.cikkében szereplő szabadságkorlátozó indokokon túllépve* (31/A. §), az ügyek egyesítése, az iratok áttekintése és alapos kikérdezés helyett. Ezért a menekültügyi hatóság rendeli el a kiutasítást, kitoloncolást elsődlegesen a kérelmezővel szemben.²⁴ Ha pedig az idegenrendészeti eljárásban merül fel a jogi akadály (biztonságos ország, üldöztetés vagy halálbüntetés veszélye (a 2007. évi II. tv. 51.§ szerint), akkor nem hajtható végre a kiutasítás – ezt a büntetés-végrehajtási bírónak is érzékelnie kell a bíróság által elrendelt kiutasítás végrehajtásakor.

III. A kiutasításhoz kapcsolódó hátrányok

Ezek a másodlagos hátrányok is a szuverenitás alapján születtek, nincs rájuk vonatkozó közvetlen emberi jogi és alapjogi követelmény, de a diszkrimináció tilalma, a ne bis in idem, az arányosság és szükségesség mint alapjog korlátozó maxima, valamint a törvényes felhatalmazás megléte ezekre is alkalmazandó (lenne). Néhány példa:

a) a jogerős kiutasítást, elrendelt beutazási és tartózkodási tilalmat (időtartamát) az *útleveélbe bejegyzik* (sőt a végrehajtásig el is veszik azt), kivéve, ha van már más EU tagállamban érvényes tartózkodási engedélye vagy vállalja az önkéntes hazatérést; ha pedig hatósági kísérettel végrehajtandó kiutasítást, azaz kitoloncolást rendeltek el, úgy beutazási és tartózkodási tilalmat is előírnak, legfeljebb öt évre (2007. évi II. tv. 47. §);

b) a kiutasított harmadik állam polgára *nem kaphat* ideiglenes letelepedési engedélyt, nemzeti letelepedési engedélyt, EK letelepedési engedélyt, a már kiadott engedélyt pedig *vissza kell vonni* tőle, ha közben kiutasították (2007. évi II. tv. 30. §);

c) a kiutasított külföldi bekerül a *büntettek nyilvántartásába*, a mentesülés után 3-5 évig szerepel abban, sőt a külföldön illet elszenvedett magyar állampolgár is (2009.

²⁴ Bővebben ld.: TÓTH JUDIT: *A menedéket kérők őrizetbe vétele – elmélet és gyakorlat*. Fundamentum 2013/2, 21–35. pp.; TÓTH JUDIT – NAGY BOLDIZSÁR – KOVÁCS ANDRÁS GYÖRGY: *„A Kúrián nincsenek menekültügyek” – a menekültügyi joggyakorlat elemző csoport jelentésének margójára*. Acta Humana 2014/3, 39–56. pp; TÓTH JUDIT: *„...a hazájukat elhagyni kényszerülők emberi jogainak és alapvető szabadságainak védelmére.”* Fundamentum 2015/4, 61–66. pp.

évi XLVII. tv.); bizonyos cselekményeket elkövetők pedig nemzetközi együttműködést megalapozó nyilvántartásokba is felkerülnek;²⁵

d) A „kiutasítástól védettség, mint alapvető jog egyértelműen az egyes emberhez tartozó jog, itt nem lehet megengedni, hogy a politikai az emberjogi szervezetek, pártok stb. erre alapozva maguk nyújtsanak be alkotmányjogi panaszt.”²⁶ Azaz a kiutasított fizessen jogi képviselőt, tolmácsot, és maga adjon be panaszt, *helyette civilek, jogvédők nem emelhetnek szót*, csak legfeljebb az ombudsman. Ugyanakkor a jogalkotó tudja, hogy nem boldogul egyedül a jogi ügyekben a kiutasított/örizetben lévő, mert feljogosítja arra, hogy ingyenes jogi segítőt és tolmácsot kérjen a bírósághoz forduláshoz [56/2007.(XII.22.) IRM r.];

e) A kiutasított a beutazáshoz mindig nyilatkoztatható, és határon beengedése, vízum vagy más *tartózkodásra jogosító okmány kiadása* kockázatosává válhat számára.²⁷ Ez azt jelenti, hogy a hatósági nyilvántartásból törlés után is kezelhetnek így erre vonatkozó személyes adatot, vagy a külföldi szavahihetőségét ezzel a trükkel ellenőrzik, mert az adatkezelés közben létezik;

f) a kiutasítás érdekében, ha az anyagi fedezet másként nem biztosítható, – a menetjegy megvásárlásához, valamint az úti okmány beszerzéséhez szükséges pénzüsszeget az eljáró idegenrendészeti hatóság a *külfölditől lefoglalhatja*, amely ellen jogorvoslatnak nincs helye (2007. évi II. tv. 50. §);

g) a kiutasítottnak kell viselnie az *összes költséget az intézkedéssel kapcsolatosan* (hazautazás, kiutasítás végrehajtásában közreműködő, kísérő költsége, az ellátásával és őrzésével kapcsolatos kiadások, azaz étkeztetése, tisztálkodási eszközök, mosatás, ruhapótlás, sürgősségi/alapellátáson túli vagy önmaga okozta károsodás miatti egészségügyi ellátás költsége, nem az idegenrendészeti eljárással összefüggő tolmácsolás kiadásai). Sovány vigasz, hogy kérheti a konzulátus vagy humanitárius szervezet támogatását;²⁸

h) a kiutasított *közeli hozzátartozóját* esetleges nemzetbiztonsági kockázati körbe sorolják az átvilágításkor (1995. évi CXXV. tv.);

i) a kiutasítás *örizetbe vétellel jár(hat)*, amely 12 hónapig tarthat (pl. nehéz a hazatérő okmányt beszerezni), formalizált bírói kontrollal, miközben legtöbbször nem követett el a külföldi bűncselekményt;

j) a kiutasított nem kaphat *magyar igazolványt*, a meglévőt pedig elveszti, ha kiutasítást, beutazási és tartózkodási tilalmat rendeltek el vele szemben (2001. évi LXI. tv.), sőt a kiutasítással megszűnik a *lakásbérleti szerződése* egy külföldinek (1993. évi LXXVIII. tv. 23. §), ha pedig ingatlant venne, akkor közérdeksérelem miatt nem fogja a kormányhivatal engedélyezni a *lakásvásárlását* [215/2014.(X.2.) Korm.r. 5.§], vagyis

²⁵ Például az 1933. évi XI. tc. a pénzhamisítás elnyomásáról szóló nemzetközi egyezmény becikkelyezése tárgyában rögzíti, hogy a pénzhamisítók kiutasításáról is értesíteni kell a Hivatalt, ugyanis pénzhamisítási ügyekben a nyomozást minden országban a központi hivatal irányítja a hazai törvényekben megszabott keretek között.

²⁶ 1/2014. (I. 21.) AB határozat a Kúria Kvk.III.37.230/2012/2. számú végzése és az Országos Választási Bizottság 42/2012. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről.

²⁷ Például 199/2003. (XII. 10.) Korm. r. a Magyar Köztársaság Kormánya és Ukrajna Miniszteri Kabinetje között az állampolgárok utazásának feltételeiről szóló, Kijevben, 2003. október 9. napján aláírt Megállapodás kihirdetéséről; 98/2003. (XII. 10.) Korm. r. a Magyar Köztársaság Kormánya, valamint Szerbia és Montenegró Minisztertanácsa között az állampolgáraik utazásának feltételeiről szóló, Budapesten, 2003. október 21. napján aláírt Megállapodás kihirdetéséről.

²⁸ 25/2007. (V. 31.) IRM rendelet a 2007. évi I. tv, valamint a 2007. évi II. tv. végrehajtásáról.

már sem magyarnak, sem fedélre szorulónak nem számít. Ezek után nem csoda, ha a honvédet a *külszolgálat* alatt kiutasítják, mert egyből hazahívják [9/2013.(VIII.12.)] és ha meg külföldiként lakott *honvédelmi szállón*, onnan a kiutasítás miatt kiteszik [19/2009.(XII.29.) HM r.].

IV. Összegzés

A kiutasítás jogintézménye *anyagi jogi, eljárási, szervezeti, jogforrási és jogalkalmazási szempontból* sem homogén. Rendelhetése szerint egy jogsértő/érdeksértő magatartást szankcionál azzal, hogy annak megvalósítóját távozásra készíti egy területről (helyről), és nem engedi oda szabadon visszatérni, azaz a szabad mozgást, tartózkodást korlátozza. E szankció egyben defamáló is, amennyiben például hatósági kísérettel, azaz láthatóan, netán erőt mutatva, kényszerítő eszközökkel hajtják végre, noha az illető fő bűne, hogy külföldi és maradása valamiért nem kívánatos.

Nem kell ahhoz bűncselekményt, súlyos jogsértést elkövetnie, hogy kiutasítsák. *Kapcsolt hátrányként* pedig megjelenik, hogy a sikeres jogkorlátozás érdekében őrizetbe veszik/tartják, azaz személyi szabadságát is jelentősen megkurtítják, sőt bizonyos jogviszonyokból egyszerűen kizárják, amelyeknek legfeljebb a közrendhez lehet távoli köze, de gyakran az érdemességét, megbízhatóságát minősítik ezzel.

A nemzeti jogalkotó számos részletkérdésben *szuverén módon jár el, az emberi jogi és uniós normák csak részlegesen jelentenek tartalmi, eljárási korlátokat a külföldiek védelmében*. Az ENSZ Nemzetközi Jogi Bizottsága talán ezért készítette el tízéves munkával a külföldiek kiutasítására vonatkozó, közös emberi jogi minimumokat öszszegző szabályozási tervezetét, amelyet kötelező szabálynak szán, ha lesz készség erre az ENSZ Közgyűlésben, túllépve az Európa Tanács jogilag nem számon kérhető, de fontos iránymutatásain. A kiutasítás jövője addig biztos, ameddig a nemkívánatosnak minősített külföldiek eltávolításának más módját nem találják meg a hatóságok, azaz a kiutasítottat valaki befogadja, visszafogadja, kilétét igazolja, okmányt ad neki, tranzitálni engedi. Amíg a kiutasító és a fogadó állam birkózik egymással, addig a kiutasított őrizetben, bizonytalanságban marad.

A nemzetbiztonsági stratégia²⁹ 51 pontjából csupán egy foglalkozik a migránsokkal, meglehetősen ellenmondásosan. Ugyanis a *legális migrációhoz is kapcsolódhatnak komoly biztonsági kockázatok*, „ezekkel szemben Magyarország – uniós tagságára is figyelemmel – a beutazás és tartózkodás engedélyezését célzó eljárások, a vízumpolitika hatékonyságának növelésével, az uniós partnerekkel és a harmadik országokkal folytatott együttműködés fokozásával védekezhet.” *Az illegális migráció ellen pedig hatékony fellépés* kell, „integrációs stratégia kialakításával elkerülhető a migránsok marginalizálódása, amellyel csökkenthető a szervezett bűnözői csoportok migránsokra gyakorolt befolyása. [...] Az illegális migráció elleni fellépés érdekében szükséges a szervezett bűnözés, az emberkereskedelem elleni küzdelem fokozása, továbbá a kiutasítási, hazatérési, valamint a visszafogadásra irányuló politika fejlesztése.” Kibontakozóban tehát a kiutasítási politika.

²⁹ 1035/2012. (II. 21.) Korm. h. Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról, 37. pont.

Emberi jogi követelmények a kiutasítással kapcsolatosan

1. saját állampolgárt tilos kiutasítani: EJEE 4.Jegyzőkönyv 3.cikk
2. külföldiek kollektív kiutasítása tilos: EJEE 4.Jegyzőkönyv 4.cikk
3. külföldiek abszolút kiutasítási tilalma a kínzási körülmények közé: ENSZ CAP 3.cikk – ha nyomós okkal feltételezik egy országra nézve (ha ott rendszeresen, súlyosan, nyilvánvalóan vagy tömeges méretekből megsértik az emberi jogokat); EJEE 3.cikk
4. jogszerűen tartózkodó korlátozott kiutasítása az üldözökhöz: ENSZ 1951. Menek. Egy. 33.cikk (2) ha alaposan feltehető, hogy veszélyezteti az országnak biztonságát, vagy különösen súlyos bűncselekményért jogerősen elítélés miatt veszélyt jelent az illető ország lakosságára nézve
5. kiutasítással gyermek elválasztása szüleitől csak a gyermek érdekében és a kapcsolattartás jogát biztosítva: ENSZ 1989.Gyerm. Egy. 9.cikk, EJEE 8.cikk (1) kiutasításra is vonatkozik a családi élet tisztelete
6. jogszerűen tartózkodó kiutasítási korlátozása : ENSZ 1954.Hontalanok Egy. 31.cikk (1) kiutasítás csak nemzetbiztonsági vagy közrendi okból – ezért van alapvetően a kiutasítás is, ENSZ 1951 Menek. Egy. 32.cikk (1) kiutasítás csak állambiztonsági, közrendi okból – de eleve ezért van a kiutasítás, EJEE 8.cikk (2) – általános kapcsolattartási szabály, ET Emberkeresk.Egy. 13.cikk – kiutasítás 30 napon belül is közrendi okból vagy ha az emberkereskedelem áldozati pozíciója kétes, 30 nap után pedig akkor is, ha nem nyilatkozik a felderítésben együttműködésről
7. jogszerűen tartózkodó kiutasítási eljárásában az ügyfél indokainak előterjeszthetősége: ENSZ PPJNEO 13.cikk, ENSZ 1954.Hontalanok Egy.32.cikk (2), EJEE 7.jegyzőkönyv 1.cikk
8. jogszerűen tartózkodó kiutasítási eljárásában felülvizsgálathoz való jog: ENSZ PPJNEO 13.cikk, ENSZ 1954.Hontalanok Egy. 31.cikk (2), ENSZ 1951. Menek.Egy 32.cikk (2), EJEE 7.jegyzőkönyv 1.cikk
9. jogszerűen tartózkodó kiutasítási eljárásában képviselőhöz való jog: ENSZ PPJNEO 13.cikk, ENSZ 1954.Hontalanok Egy. 31.cikk (2), ENSZ 1951. Menek.Egy 32.cikk (2), EJEE 7.jegyzőkönyv 1.cikk
10. jogszerűen tartózkodó kiutasítási eljárásában azonnali (sommás) döntés csak közrend, nemzetbiztonság érdekében: ENSZ PPJNEO 13.cikk kényszerítő állambiztonsági okból, ENSZ 1954.Hontalanok Egy. 31.cikk (2) nemzetbiztonsági okból, ENSZ 1951. Menek.Egy 32.cikk (2) állambiztonsági okból, EJEE 7.jegyzőkönyv 1.cikk (ám a közrend, nemzetbiztonság megóvása önmagában a kiutasítás indoka – itt valamilyen többlet kell)
11. méltányos eltávolítási/távozási idő biztosítása: ENSZ 1954.Hontalanok Egy. 31.cikk (3) bebocsátás másik országba, ENSZ 1951 Menek.Egy 32.cikk (3) bebocsátás másik országba

12. kiutasított átszállítása másik államba végrehajtásra a kiutasított hozzájárulása nélkül: ET Elítéltek Egy. 3.cikk (2) – a kiutasított (elítélt) véleményét kikérve,
13. jogszerűen tartózkodó külföldi mozgási szabadsága korlátozható: EJEE 4.jegyzőkönyv (2.cikk) a nemzet/köz biztonság, közrend, bűnmegelőzés, közegészség vagy az erkölcsök védelmében, mások jogainak és szabadságának megóvásához (szükségesség) törvényben, bizonyos körzetekben is
14. (kiutasításban) személyes szabadság korlátozható: ENSZ 1954 Hontalanok Egy. 31.cikk (3) megfelelő intézkedések megtétele – ez lehet szabadságkorlátozás is az eltávozási, kiutasítási határidőre?, ENSZ 1951 Menek.Egy. 32.cikk (3) megfelelő intézkedések megtétele – ez lehet szabadságkorlátozás is az eltávozási, kiutasítási határidőre?, EJEE 5.cikk (1) törvényes letartóztatása vagy őrizetbe vétel, ha intézkedés van folyamatban kiutasítása vagy kiadatása céljából, ET Elítéltek Egy. 3.cikk (4) – ha az átszállított külföldi jogellenesen túltartózkodik vagy lép vissza az országba
15. őrizetbe vétel törvényességéről a bíróság rövid határidőn belül dönt, és törvényellenes őrizetbe vétele esetén szabadlábba helyezést rendel el: EJEE 5.cikk (4)
16. jogsértő őrizetbe vétel miatti kártalanítási jog: EJEE 5.cikk (5)

Forrás: 1998. évi XLII. törvény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény tizenegyedik jegyzőkönyvének kihirdetéséről; 1993. évi XXXI. törvény az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről; 1976. évi 8. törvényerejű rendelet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről; 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről; 1989. évi 15. törvényerejű rendelet a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi július hó 28. napján elfogadott egyezmény valamint a menekültek helyzetére vonatkozóan az 1967. évi január hó 31. napján létrejött jegyzőkönyv kihirdetéséről; 2002. évi II. törvény az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében New Yorkban, 1954. szeptember 28-án létrejött, a Hontalan Személyek Jogállásáról szóló Egyezmény kihirdetéséről; 1988. évi 3. törvényerejű rendelet a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről; 2001. évi LXVII. törvény az elítélt személyek átszállításáról szóló, Strasbourgban, 1983. március 21-én kelt Egyezmény, Strasbourgban, 1997. december 18-án kelt Kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről; 2013. évi XVIII. törvény az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépéséről szóló Egyezményének kihirdetéséről